

Groen & Doen

Het Drentse Landschap

DIEVER

Vondstendag

Zaterdag 7 april van 13.00 tot 17.00 uur. Laat eigen vondsten gratis door deskundigen determineren. Stenen, artefacten, enz. Locatie: Oermuseum, Brink 7 in Diever.

DOLDERSUM

Open dag beheerboerderij

Zondag 8 april van 11.00 tot 15.00 uur. Maak kennis met het werk op onze beheerboerderij. Voor kinderen zijn er aparte activiteiten. Locatie: Beheerboerderij De Sophiahoeve, Huenderweg 2 bij Doldersum.

RUINEN

Fotopresentatie

Zaterdag 14 april: Fotopresentatie Historisch Dwingelderveld van 14.00 tot 15.00 uur. Een ervaren gids geeft een presentatie met historische beelden in het Bezoekerscentrum. U zult zien hoe het natuurgebied er jaren geleden uitzag. Onder het genot van een kopje koffie wordt uitleg gegeven over de heide en het beheer.

► Informatie en aanmelden via www.natuurmonumenten.nl/bcdwingelderveld

NORG

Vrijtijdsfair

Zondag 22 april van 10.30 tot 17.00 uur. Bezoek de Vrijtijdsfair op camping De Norgerberg en maak kennis met alles wat de Kop van Drenthe te bieden heeft. De gidsen van Staatsbosbeheer weten je van alles over de natuurgebieden te vertellen en je kunt met het hele gezin aan allerlei activiteiten meedoen. Toegang 1 euro, kinderen gratis. Toegankelijk voor mindervaliden. Honden aangelijnd toegestaan.

► Meer informatie: fair@norgerberg.nl of bij boswachter Albert Broekman via a.broekman@staatsbosbeheer.nl. Locatie: Camping De Norgerberg, Langeloërweg 63, Norg.

Pontische meeuw duikt op bij Hoogeveen

Hero Moorlag

De Hoogeveensevaart voorbij Echten. Vanaf de dijk is er altijd iets te zien: krakeenden, smienten, kuifeenden, aalscholvers, futen en soms een ijsvogel.

In de onderwal aan de noordkant staat een meeuw. Hij pikt in een kadaver. Het is niet te zien om welk dier het gaat. Een ree, verdrongen in de vaart? Er is iets met die meeuw. Hij is kleiner en slanker dan een zilvermeeuw en de snavel is zwart. De vogel vliegt naar het midden van het kanaal en wast zijn snavel. Afwachten. Misschien is hij te herkennen als de snavel schoon is. Maar die blijft zwart. Een foto is snel gemaakt, twijfel over de determinatie blijft. Het verkleed van meeuwen wisselt sterk vanaf het moment dat ze vliegvlug zijn tot ze volwassen zijn na het derde jaar. De meeuw op het kanaal lijkt nog niet volwassen. Thuis zet ik hem als subadult zilvermeeuw op Waarneming.nl en wacht af. Vrijwel per omgaande krijg ik de correctie. De validator van Waarneming.nl heeft de waarneming veranderd in Pontische meeuw, tweede kalenderjaar. Niet eerder heb ik deze soort bij Hoogeveen gezien.

Meteen op Google en in vakantiefoto's gezocht. Op Samos en Rhodos broeden geelpootmeeuwen in kolonies op de rotsen. De pontische meeuw werd als ondersoort van de geelpootmeeuw beschouwd, maar is nu een aparte soort. Pontische meeuwen broeden rond de Kaspische- en Zwarte Zee, maar de laatste tien jaar komen kleine kolonies voor aan de Duitse en Poolse kust. Het zijn deze vogels die in de winter naar de Nederlandse kust trekken om te fourageren. Ze worden gezien langs grote rivieren, in havens, in kanalen en zelfs in stadsgrachten. Ja, ze worden gezien, maar je moet

Pontische meeuw op de Hoogeveensevaart bij Echten.

Hero Moorlag ©

ze maar net herkennen. Vogelbescherming schrijft: 'Het herkennen van pontische meeuwen is niet eenvoudig, maar juist daarom een leuke uitdaging.' Hét grote probleem is de leeftijd van de vogel. In de eerste vier jaar heeft de pontische meeuw steeds een ander verkleed. In het algemeen moet je letten op kleine ronde kop met donker oog, lange spitse snavel, lange poten en vleugels die buiten de staart steken. Waarnemers raden aan vooral te letten op de spierwitte kop, de gevlekte achterhals (boa) en de zwarte ogen. De pontische meeuw is een slanke vogel die op lange slanke poten staat. De zilvermeeuw oogt in alle stadia van ontwikkeling plomper en gedraagt zich anders.

Meeuwen in soorten

Rond Hoogeveen kun je diverse soorten meeuwen waarnemen.

Het meest gezien zijn zilvermeeuw en kokmeeuw, maar in de wintermaanden ook de stormmeeuw. De laatste soort, een kleine meeuw met bolle kop en groene poten, zie je iedere winter bij de brugsluis in Kattouw. Op de zandzuigplassen van Nijstad rusten in de winter kleine en grote mantelmeeuwen. Ze zijn te herkennen aan de zwarte vleugels, maar het is moeilijk de twee soorten te onderscheiden. Kokmeeuwen broeden in kolonies in de Boerense Plassen en het Holtveen. Pientere vogelaar Emiel Bernardus wees me, staande op de Dooddijk in de Boerense Plassen, in het voorjaar van 2017 op drie zwartkopmeeuwen in de kolonie kokmeeuwen. Een zwart-

kopmeeuw heeft meer zwart aan de kop dan een kokmeeuw en poten en snavel (met zwarte punt) zijn helderrood. Je moet een goede kijker hebben om zwartkopmeeuwen in een kolonie kokmeeuwen te herkennen. De pontische meeuw is in Drenthe voor het eerst gezien op 9 januari 1999 in de Hoogeveensevaart bij Roggat. Later dat jaar zwom een exemplaar op de zandzuigplassen

van Echten-Nijstad. Pontische meeuwen trekken in het najaar van Kazachstan naar het Arabisch schiereiland, maar een deel vliegt naar de Noordzee en de Oostzee. Een afgedwaald exemplaar zag ik op eerste Paasdag op de Hoogeveensevaart bij Echten. Een schaarse eenling, maar toch.

► Broedt in kolonies rond Kaspische- en Zwarte Zee

Ijverige hommels verschijnen nu overal in de tuin

Langzaam begint het echt voorjaar te worden. Hommels zijn er altijd vroeg bij. Zodra de temperatuur boven de 10 graden komt en de allereerste bloemen bloeien, komen ze al brommend tevoorschijn, zoals tuinhommel en weidhommel. Het zijn koninginnen. Alleen zij hebben de winter overleefd en gaan nu aan de gang om een nieuw nest te bouwen en een nieuw volk te stichten. Dat gebeurt op een ongelooflijk inventieve manier. De koningin zoekt een geschikte plek, vaak een gangetje of een holletje van een muis. Dat is dikwijls in tuinen dichtbij bloeiende bloemen, nodig om snel aan voedsel en bouwstoffen te kunnen komen. Wanneer de plek geschikt is bevonden, gaat de koningin stuifmeel en nectar verzamelen. Ze maakt daar een soort broedje van ter lengte van haar lichaam. Tegelijkertijd maakt ze van was uit haar wasklieren een paar tonnetjes. Die tonnetjes vult ze met nectar die ze eerst ingedikt heeft: honing! Daarna gaat ze een aantal eitjes leggen op het broedje. En dan, net als een vogel, gaat ze broeden.

Bijna volgroeide hommellarven.

Joop Verburg ©

Ze zorgt dat de temperatuur bij het broedje zeker boven de 30 graden blijft. Dat doet ze door er dicht bovenop te zitten en veel te bewegen. De energie die ze nodig heeft haalt ze uit de tonnetjes met honing. De larven die uit de eitjes komen gaan het broedje opeten. En dan, na

een paar weken, zijn ze volgroeid en verpoppen. Na een aantal dagen komen uit de poppen werksterhommels, die de koningin gaan helpen bij het verzamelen en bouwen. Dat doen ze onvermoeibaar, ook bij lage temperaturen, van 's morgens vroeg tot 's avonds

laat. Op den duur zijn er zoveel werksters, dat de koningin alleen nog maar eitjes hoeft te leggen. Aan het einde van het jaar komen er ook nog nieuwe koninginnen uit de poppen. Ze worden door mannelijke hommels bevrucht. Het is altijd maar afwachten welke koningin de winter overleeft tot het volgende voorjaar.

Toevallige ontdekking

Een paar jaar geleden zat ik in de voortuin te werken toen ik met mijn hakje een oud muizenest naar boven haalde. Daaruit rolden de gevulde tonnetjes en een broedje waarin een stuk of acht hommellarven bijna volgroeid waren. Dat was mijn eerste ervaring met een hommelnest. Ik was stomverbaasd en heb wel wat moeten opzoeken in naslagwerken, voordat ik begreep wat er uit dat muizenest tevoorschijn was gekomen. Hommels zijn uitermate belangrijk voor de bestuiving en hun levenswijze is fascinerend.

Joop Verburg, Natuurvereniging Zuidwolde